

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ द्वितीयः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां तृतीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

यो वै पवमानानामन्वारोहान् विद्वान् यजतेऽनु पवमानाना
रोहति न पवमानेभ्योऽवच्छिद्यते श्येनोऽसि गायत्रच्छन्दा अनु त्वा
रभे स्वस्ति मा सम्पारय सुपर्णोऽसि त्रिष्टुच्छन्दा अनु त्वा रभे
स्वस्ति मा सम्पारय सघांसि जगतीच्छन्दा अनु त्वा रभे स्वस्ति
मा सम्पारयेत्याहैते (१)

वै पवमानानामन्वारोहास्तान् य एवं विद्वान् यजतेऽनु
पवमानाना रोहति न पवमानेभ्योऽवच्छिद्यते यो वै पवमानस्य
सन्ततिं वेद् सर्वमायुरेति न पुरायुषः प्र मीयते पशुमान्भवति
विन्दतै प्रजाम्पवमानस्य ग्रहा गृह्यन्तेऽथ वा अस्यैतेऽगृहीता
द्रोणकलश आधवनीयः पूतभृत्तान् यदगृहीत्वोपाकुर्यात्पवमानं
वि (२)

छिन्द्यात्तं विच्छिद्यमानमध्वर्योः प्राणोऽनु विच्छिद्येतोपयामगृहीते
ऽसि प्रजापतये त्वेति द्रोणकलशमभि मृशेदिन्द्राय त्वेत्याधवनीयं
विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य इति पूतभृतम्पवमानमेव तथ्सं तनोति
सर्वमायुरेति न पुरायुषः प्र मीयते पशुमान्भवति विन्दतै

प्रजाम्॥ (३)

एते वि द्विचत्वारिंशच्च॥ [१]

त्रीणि वाव सव॑नान्यथ॑ तृतीय॑ः सव॑नमव॑ लुम्पन्त्यन॑ः शु॒
कुर्वन्त॑ उपा॑ः शु॒ः हु॒त्वोपा॑ः शुपा॑त्रेऽः शुम॑वास्य॒ तं तृतीय॑सव॑ने-
ऽपि॒सृज्या॑भि षु॑णुया॒द्यदा॑प्याय॑यति॒ तेना॑ः शुम॑द्यद॑भिषु॑णोति॒
तेन॑र्जी॒षि सर्वा॑ण्येव॒ तत्सव॑नान्य॑ः शुम॑न्ति॒ शुक्र॑व॑न्ति स॒माव॑द्दीर्या॑णि
करोति॒ द्वौ संमु॑द्रौ वि॒त॑ताव॒जूर्यौ पर्या॑व॑र्तेते ज॒ठरे॑व॒ पादाः॑। तयोः
पश्य॑न्तो अति॑ यन्त्य॒न्यमप॑श्यन्तः (४)

सेतु॑नाति॑ यन्त्य॒न्यम्। द्वे द्रध॑सी स॒तती॑ वस्त॒ एकः॑ के॒शी
विश्वा॒ भुव॑नानि वि॒द्वान्। ति॒रोधा॑यैत्य॒सितं॑ वसा॑नः शु॒क्रमा द॑त्ते
अनु॑हाय॑ जा॒र्यै। दे॒वा वै यद्य॑ज्ञेऽकु॑र्वत॒ तदसु॑रा अकुर्वत॒ ते दे॒वा
ए॒तम्म॑हाय॒ज्ञमप॑श्यन्त॑म॒तन्व॑ताऽग्नि॒होत्रं॑ व्र॒तम॑कुर्वत॒ तस्मा॑द्वि॒व्रतः॑
स्या॒द्विर॒ह्यग्नि॒होत्रं॑ जुह॑ति पौ॒र्णमा॑सं य॒ज्ञम॑ग्नी॒षोमी॑यम् (५)

प॒शुम॑कुर्वत॒ दा॒र्श्यं य॒ज्ञमा॑ग्ने॒यम्प॒शुम॑कुर्वत॒ वैश्व॑दे॒वं
प्रा॑तः स॒व॒नम॑कुर्वत वरु॑णप्र॒घासा॑न्मा॒ध्यंदि॑नः स॒व॒नः सा॒कमे॒धान्पि॑तृ॒य
त्र्य॑म्बका॑ः स्तृतीय॑स॒व॒नम॑कुर्वत॒ तमे॑षा॒मसु॑रा य॒ज्ञम॒न्ववा॑जिगा॑ः स॒न्तं
ना॒न्ववा॑यन्ते॑ऽब्रुव॑न्न॒ध्वर्त॑व्या वा इ॒मे दे॒वा अ॑भूव॒न्निति॑
तद॑ध्व॒रस्या॑ध्व॒रत्वं ततो॑ दे॒वा अ॑भ॒वन्प॒रासु॑रा य ए॒वं वि॒द्वान्त्सोमे॑न॒

यजंते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति॥ (६)

अपश्यन्तोऽग्नीषोमीयमात्मना परा त्रीणि च॥ [२]

परिभूरग्निं परिभूरिन्द्रं परिभूर्विश्वं देवान्परिभूर्मां सह
ब्रह्मवर्चसेन स नः पवस्व शं गवे शं जनाय शमर्वते शं
राजन्नोषधीभ्योऽच्छिन्नस्य ते रयिपते सुवीर्यस्य रायस्पोषस्य
ददितारं स्याम। तस्य मे रास्व तस्य ते भक्षीय तस्य त
इदमुन्मृजे। प्राणाय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्वापानाय व्यानाय
वाचे (७)

दक्षक्रतुभ्यां चक्षुर्भ्यां मे वर्चोदौ वर्चसे पवेथाः श्रोत्रायात्मने-
ऽङ्गेभ्य आयुषे वीर्याय विष्णोरिन्द्रस्य विश्वेषां देवानां जठरमसि
वर्चोदा मे वर्चसे पवस्व कोऽसि को नाम कस्मै त्वा कायं
त्वा यं त्वा सोमेनातीतृपं यं त्वा सोमेनामीमदं सुप्रजाः प्रजयां
भूयासं सुवीरो वीरैः सुवर्चा वर्चसा सुपोषः पोषैर्विश्वेभ्यो मे
रूपेभ्यो वर्चोदाः (८)

वर्चसे पवस्व तस्य मे रास्व तस्य ते भक्षीय तस्य
त इदमुन्मृजे। बुभूषन्नवैक्षेतैष वै पात्रियः प्रजापतिर्यज्ञः
प्रजापतिस्तमेव तर्पयति स एनं तृप्तो भूत्याऽभि पवते
ब्रह्मवर्चसकामोऽवैक्षेतैष वै पात्रियः प्रजापतिर्यज्ञः प्रजापतिस्तमेव

तर्पयति स ए॒नं तृ॒प्तो ब्र॑ह्मवर्च॒सेना॒भि प॑वत आमया॒वी (९)

अवे॑क्षेतैष वै पात्रि॑यः प्र॒जाप॑तिर्य॒ज्ञः प्र॒जाप॑तिस्तमेव तर्पयति
स ए॒नं तृ॒प्त आयु॑षा॒भि प॑वतेऽभिचर॒न्नवे॑क्षेतैष वै पात्रि॑यः प्र॒जा-
प॑तिर्य॒ज्ञः प्र॒जाप॑तिस्तमेव तर्पयति स ए॒नं तृ॒प्तः प्रा॑णापा॒नाभ्यां॑ वा॒चो
द॑क्ष॒क्रतु॒भ्यां चक्षु॑र्भ्या॒ऽश्रोत्रा॑भ्यामा॒त्मनो॑ऽङ्गै॒भ्य आयु॑षोऽन्तरै॑ति
ता॒जक्प्र ध॑न्वति॥ (१०)

वा॒चे रू॒पेभ्यो॑ वचो॑दा आ॒मया॒वी पञ्च॑चत्वारि॒शच्च॥ [३]

स्फ्यः स्व॒स्तिर्वि॑घ्नः स्व॒स्तिः पर॑शुर्वेदिः पर॒शुर्नः स्व॒स्तिः।
य॒ज्ञिया॑ य॒ज्ञकृतः॑ स्थ ते मा॒स्मिन् य॒ज्ञ उप॑ ह॒यध्व॑मुप॑ मा
द्यावा॑पृथि॒वी ह॑येतामुपा॑स्तावः क॒लशः॑ सोमो॑ अ॒ग्निरुप॑ दे॒वा उप॑
य॒ज्ञ उप॑ मा॒ होत्रा॑ उपह॒वे ह॑यन्ता॒न्नमो॑ऽग्नये॑ म॒खघ्ने॑ म॒खस्य॑ मा॒
यशो॑ऽर्यादित्या॑हव॒नीय॑मुप॑ तिष्ठते य॒ज्ञो वै म॒खः (११)

य॒ज्ञं वाव॑ स तद॑हन्तस्मा॑ ए॒व न॑म॒स्कृत्य॑ स॒दः प्र॑ सर्प॒त्यात्म॑नो-
ऽना॑त्यै नमो॑ रु॒द्राय॑ म॒खघ्ने॑ नम॑स्कृत्या मा पा॒हीत्याग्नी॑ध्रं तस्मा॑ ए॒व
न॑म॒डस्कृत्य॑ स॒दः प्र॑ सर्प॒त्यात्म॑नोऽना॑त्यै नम॒ इन्द्रा॑य म॒खघ्न॑ इन्द्रि॒यं
मे वी॒र्य॑म्मा॒ निर्व॑धीरिति॑ हो॒त्रीय॑मा॒शिष॑मे॒वैता॑मा शा॑स्त इन्द्रि॒यस्य॑
वी॒र्य॑स्यानिर्घा॒ताय॑ या वै (१२)

दे॒वताः॑ स॒दस्या॑र्तिमा॒र्पय॑न्ति यस्ता वि॒द्वान्प्र॑स॒र्पति॑ न
स॒दस्या॑र्तिमा॒र्च्छति॑ नमो॑ऽग्नये॑ म॒खघ्न॑ इत्या॑हैता वै दे॒वताः॑

सदस्या॑र्ति॒मार्प॑यन्ति॒ ता य एवं वि॒द्वान्प्र॒सर्प॑ति॒ न सद॑स्या॒र्तिमा॑र्च्छति
दृ॒ढे स्थः॑ शि॒थिरे॒ समी॑ची॒ माः ह॑स॒स्पातु॑ ॥ सूर्यो॑ मा दे॒वो
दि॒व्याद॑ ह॑स॒स्पातु॑ वा॒युरन्त॑रि॒क्षात् (१३)

अ॒ग्निः पृ॑थि॒व्या य॒मः पि॒तृभ्यः॑ सर॑स्वती॒ मनु॑ष्येभ्यो॒ देवी॑
द्वा॒रौ मा मा॒ सं ता॑त॒म् नमः॑ सद॑से॒ नमः॑ सद॑स॒स्पत॑ये
नमः॑ स॒खीनां॑ पु॒रोगा॑णां चक्षु॑षे॒ नमो॑ दि॒वे नमः॑ पृथि॒व्या
अहे॑ दैधिष॒व्योद॑त॒स्तिष्ठा॑न्यस्य॒ सद॑ने सीद॒ योऽस्म॑त्पाक॑तर॒
उन्नि॑वत॒ उदु॑द्वत॑श्च गेष॒म्पात॑म्मा॒ द्यावा॑पृथि॒वी अ॒द्याहः॑ सदो॒ वै
प्र॒सर्प॑न्तम् (१४)

पि॒तरोऽनु॑ प्र स॑र्पन्ति॒ त ए॑नमी॒श्वरा॑ हि॒सि॑तोः सदः॑ प्र॒सृप्य॑
दक्षि॑णार्धं॒ परे॑क्षे॒ताग॑न्त॒ पितरः॑ पि॒तृमा॑न॒हं यु॑ष्माभि॒र्भूया॑सः
सुप्र॑जसो॒ मया॑ यूयं भू॒यास्ते॑ति॒ तेभ्य॑ ए॒व न॑म॒स्कृत्य॑ सदः॑ प्र
स॑र्प॒त्यात्म॑नोऽना॒त्यै ॥ (१५)

मुखो वा अन्तरि॑क्षात्प्र॒सर्प॑न्तु॒त्रयं॑स्त्रि॒शच्च॑ ॥ [४]

भक्षे॑हि॒ मा वि॑श दी॒र्घायु॑त्वाय॒ शन्त॑नु॒त्वाय॑ रा॒यस्पोषा॑य॒ वर्च॑से
सुप्र॑जा॒स्त्वाये॑हि॒ वसो॑ पु॒रोव॑सो प्रि॒यो मे॑ हृदो॑ऽस्य॒श्विनो॑स्त्वा
बा॒हुभ्या॑ ॥ स॒ध्यास॑म् नृचक्ष॑सं त्वा दे॒व सोम॑ सुच॒क्षा अ॑व
ख्ये॑षम् म॒न्द्राभि॑भूतिः॒ केतु॑र्य॒ज्ञानां॑ वाग्जु॑षा॒णा सोम॑स्य॒ तृप्य॑तु
म॒न्द्रा स्व॑र्वा॒च्यदि॑ति॒रना॑हतशी॒र्ष्णी वाग्जु॑षा॒णा सोम॑स्य॒ तृप्य॑त्वेहि॒

विश्वचर्षणे (१६)

श॒म्भूर्म॑यो॒भूः स्व॒स्ति मा॑ हरि॒वर्ण॑ प्र च॒र॒ क॒त्वे द॒क्षा॑य
 रा॒य॒स्पोषा॑य सु॒वी॒रता॑यै मा मा॑ राज॒न्वि बी॑भिषो मा मे॒ हार्दि॑
 त्वि॒षा व॑धीः। वृष॑णे शुष्मा॒यायु॑षे वर्च॑से॥ वसु॑मद्गणस्य सोम
 देव ते मति॑विदः प्रातःस॒वन॑स्य गाय॒त्रछ॑न्दस इन्द्र॑पीतस्य
 नरा॒शः स॑पीतस्य पि॒तृपी॑तस्य मधु॑मत॒ उप॑हूत॒स्योप॑हूतो भक्षयामि
 रु॒द्रव॑द्गणस्य सोम देव ते मति॑विदो मा॒ध्य॑दिनस्य स॒वन॑स्य
 त्रि॒ष्टुछ॑न्दस इन्द्र॑पीतस्य नरा॒शः स॑पीतस्य (१७)

पि॒तृपी॑तस्य मधु॑मत॒ उप॑हूत॒स्योप॑हूतो भक्षयाम्यादित्यवद्गणस्य
 सोम देव ते मति॑विदस्तृतीयस्य स॒वन॑स्य जग॑तीछन्दस
 इन्द्र॑पीतस्य नरा॒शः स॑पीतस्य पि॒तृपी॑तस्य मधु॑मत॒ उप॑हूत॒स्योप॑हूतो
 भक्षयामि। आ प्या॑यस्व॒ समे॑तु ते वि॒श्वतः॑ सोम॒ वृष्णि॑यम्। भवा॒
 वाज॑स्य सङ्ग॒थे। हि॒न्वं मे॒ गात्रा॑ हरि॒वो गु॑णान्मे मा वि ती॑तृषः।
 शि॒वो मे॑ स॒त्त॒रु॒षीनु॑प॒ तिष्ठ॑स्व॒ मा मे॒ऽवा॒ङ्गाभि॑मति (१८)

गाः। अपा॑म॒ सोम॑म॒मृता॑ अभू॒माद॑श्म॒ ज्योति॑रवि॒दाम॑
 दे॒वान्। कि॒म॒स्मान्कृ॑णव॒दरा॑तिः किमु॑ धूर्ति॒रमृ॑त॒ मर्त्य॑स्य।
 यन्म॑ आ॒त्मनो॑ मि॒न्दाभू॑दग्निस्तत्पुन॒राहा॑र्जा॒तवे॑दा वि॒च॒र॒षणिः॑।
 पुन॑र॒ग्निश्चक्षु॑रदा॒त्पुन॑रिन्द्रो बृह॒स्पतिः॑। पुन॑र्मे अ॒श्विना॑ यु॒वं चक्षु॑रा
 ध॑त्तम॒क्ष्योः। इ॒ष्टय॑जुषस्ते देव सोम स्तु॒तस्तो॑मस्य (१९)

शस्तोक्थस्य हरिवत् इन्द्रपीतस्य मधुमत उपहूतस्योपहूतो
भक्षयामि। आपूर्याः स्था मा पूरयत प्रजया च धनेन च। एतत्ते
तत् ये च त्वामन्वेतत्ते पितामह प्रपितामह ये च त्वामन्वत्र पितरो
यथाभागम्मन्दध्वम् नमो वः पितरो रसाय नमो वः पितरः शुष्माय
नमो वः पितरो जीवाय नमो वः पितरः (२०)

स्वधायै नमो वः पितरो मन्यवे नमो वः पितरो घोराय पितरो
नमो वो य एतस्मिँल्लोके स्थ युष्माऽस्तेऽनु येऽस्मिँल्लोके मां तेऽनु
य एतस्मिँल्लोके स्थ यूयं तेषां वसिष्ठा भूयास्त येऽस्मिँल्लोकेऽहं
तेषां वसिष्ठो भूयासं प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परि
ता बभूव (२१)

यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयः स्याम पतयो
रयीणाम्। देवकृतस्यैनसोऽवयजनमसि मनुष्यकृतस्यैनसोऽ-
वयजनमसि पितृकृतस्यैनसोऽवयजनमस्यप्सु धौतस्य सोम देव
ते नृभिः सुतस्येष्टयजुषः स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्य यो भक्षो
अश्वसनिर्यो गोसनिस्तस्य ते पितृभिर्भक्षं कृतस्योपहूतस्योपहूतो
भक्षयामि॥ (२२)

विश्वचरुपणे त्रिष्टुफ्लन्दस इन्द्रपीतस्य नराशंसपीतस्याति स्तुतस्तोमस्य जीवाय नमो वः पितरो
बभूव चतुश्चत्वारिंशच्च॥

[५]

महीनाम्पयोऽसि विश्वेषां देवानां तनूरृद्ध्यासमद्य पृषतीनां

ग्रहम्पृषतीनां ग्रहोऽसि विष्णोरुहदयमस्येकमिष विष्णुस्त्वानु वि
चक्रमे भूतिर्दध्रा घृतेन वर्धतां तस्य मेष्टस्य वीतस्य द्रविणमा
गम्याज्ज्योतिरसि वैश्वानरं पृश्निषे दुग्धम् यावती द्यावापृथिवी
महित्वा यावच्च सप्त सिन्धवो वितस्थुः। तावन्तमिन्द्र ते (२३)

ग्रहः सहोर्जा गृह्णाम्यस्तृतम्। यत्कृष्णशकुनः पृषदाज्यमवमृशेच
अस्य प्रमायुकाः स्युर्यच्छ्वाऽवमृशेच्चतुष्पादोऽस्य पशवः
प्रमायुकाः स्युर्यथस्कन्देद्यजमानः प्रमायुकः स्यात्पशवो वै
पृषदाज्यम्पशवो वा एतस्य स्कन्दन्ति यस्य पृषदाज्यः स्कन्दति
यत्पृषदाज्यम्पुनर्गृह्णाति पशूनेवास्मै पुनर्गृह्णाति प्राणो वै पृषदाज्यं
प्राणो वै (२४)

एतस्य स्कन्दति यस्य पृषदाज्यः स्कन्दति यत्पृषदाज्यम्पुनर्गृह्ण
प्राणमेवास्मै पुनर्गृह्णाति हिरण्यमवधाय गृह्णात्यमृतं वै हिरण्यं
प्राणः पृषदाज्यममृतमेवास्य प्राणे दधाति शतमानं भवति शतायुः
पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठत्यश्वमव घ्रापयति
प्राजापत्यो वा अश्वः प्राजापत्यः प्राणः स्वादेवास्मै योनैः
प्राणं निर्मिमीते वि वा एतस्य यज्ञश्छिद्यते यस्य पृषदाज्यः
स्कन्दति वैष्णव्यर्चा पुनर्गृह्णाति यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञेनैव यज्ञः सं
तनोति॥ (२५)

ते पृषदाज्यं प्राणो वै योनैः प्राणं द्वाविंशतिश्च॥ [६]

देवं सवितरेतत्ते प्राहु तत्प्र च सुव प्र च यज्ञ

बृहस्पतिर्ब्रह्मायुष्मत्या ऋचो मा गात तनूपाथ्साम्नः सत्या
व आशिषः सन्तु सत्या आकूतय ऋतं च सत्यं च वदत स्तुत
देवस्य सवितुः प्रसवे स्तुतस्य स्तुतमस्यूर्जम्मह्यः स्तुतं दुहामा
मा स्तुतस्य स्तुतं गम्याच्छस्त्रस्य शस्त्रम् (२६)

अस्यूर्जम्मह्यः शस्त्रं दुहामा मा शस्त्रस्य शस्त्रं
गम्यादिन्द्रियावन्तो वनामहे धुक्षीमहि प्रजामिषम्। सा मै
सत्याशीर्देवेषु भूयात् ब्रह्मवर्चसं मा गम्यात्। यज्ञो बभूव स आ
बभूव स प्र जज्ञे स वावृधे। स देवानामधिपतिर्बभूव सो अस्मा
अधिपतीन्करोतु वयः स्याम पतयो रयीणाम्। यज्ञो वा वै (२७)

यज्ञपतिं दुहे यज्ञपतिर्वा यज्ञं दुहे स यः स्तुतशस्त्रयोर्दोहमविद्वान्
यजते तं यज्ञो दुहे स इष्ट्वा पापीयान्भवति य एनयोर्दोहं
विद्वान् यजते स यज्ञं दुहे स इष्ट्वा वसीयान्भवति स्तुतस्य
स्तुतमस्यूर्जम्मह्यः स्तुतं दुहामा मा स्तुतस्य स्तुतं गम्याच्छस्त्रस्य
शस्त्रमस्यूर्जम्मह्यः शस्त्रं दुहामा मा शस्त्रस्य शस्त्रं गम्यादित्याहैष
वै स्तुतशस्त्रयोर्दोहस्तं य एवं विद्वान् यजते दुह एव यज्ञमिष्ट्वा
वसीयान्भवति॥ (२८)

शस्त्रं वै शस्त्रन्दुहान्द्वविंशतिश्च॥ [७]

श्येनाय पत्वंने स्वाहा वदथ्स्वयमभिगूर्ताय नमो
विष्टम्भाय धर्मणे स्वाहा वदथ्स्वयमभिगूर्ताय नमः परिधये

जनप्रथेनाय स्वाहा वदथ्स्वयमभिगूर्ताय नम ऊर्जे होत्राणां॥
 स्वाहा वदथ्स्वयमभिगूर्ताय नमः पर्यसे होत्राणां॥ स्वाहा
 वदथ्स्वयमभिगूर्ताय नमः प्रजापतये मनवे स्वाहा वदथ्स्वयमभिगूर्ताय
 नम ऋतमृतपाः सुवर्वादथ्स्वाहा वदथ्स्वयमभिगूर्ताय
 नमस्तृप्पन्तां॥ होत्रा मधोर्धृतस्य यज्ञपतिमृषय एनसा (२९)

आहुः। प्रजा निर्भक्ता अनुत्प्यमाना मध्व्यौ स्तोकावप
 तौ रराध। सं नस्ताभ्यां सृजतु विश्वकर्मा घोरा ऋषयो नमो
 अस्त्वेभ्यः। चक्षुष एषाम्मनसश्च संधौ बृहस्पतये महि षड्युमन्नमः।
 नमो विश्वकर्मणे स उ पात्वस्माननन्यान्त्सोमपान्मन्यमानः।
 प्राणस्य विद्वान्त्समरे न धीर एनश्चकृवान्महि बद्ध एषाम्। तं
 विश्वकर्मन् (३०)

प्र मुञ्चा स्वस्तये ये भक्षयन्तो न वसून्यानृहुः। यानग्रयो-
 ऽन्वतप्यन्त धिष्ण्या इयं तेषामवया दुरिष्ट्यै स्विष्टिं नस्तां कृणोतु
 विश्वकर्मा। नमः पितृभ्यो अभि ये नो अख्यन् यज्ञकृतो यज्ञकाः
 सुदेवा अकामा वो दक्षिणां न नीनिम मा नस्तस्मादेनसः पापयिष्ट।
 यावन्तो वै सदस्यास्ते सर्वे दक्षिण्यास्तेभ्यो यो दक्षिणां न (३१)

नयेदैभ्यो वृश्चेत यद्वैश्वकर्मणानि जुहोति सदस्यानेव
 तत्प्रीणात्यस्मे देवासो वपुषे चिकिथ्सत यमाशिरा दम्पती
 वाममश्रुतः। पुमान्पुत्रो जायते विन्दते वस्वथ विश्वे अरपा

ए॒धते॑ गृ॒हः। आ॒शीर्दा॒या द॒म्प॑ती वा॒मम॑श्रुता॒मरि॑ष्टो रा॒यः स॒चता॑ꣳ
समो॑कसा। य आ॒सिच॑त्स॒न्दुग्धं॑ कु॒म्या स॒हेष्टे॑न॒ याम॑न्नम॒तिं
जहा॑तु सः। स॒र्पिर्ग्री॒वी (३२)

पी॒वर्य॑स्य जा॒या पी॒वानः पु॒त्रा अ॒कृ॑शासो अ॒स्य। स॒हजा॑निर्यः
सु॒मख॑स्यमा॒न् इन्द्रा॑या॒शिरः॑ स॒ह कु॑म्यादा॑त्। आ॒शीर्म॑ ऊ॒र्जमु॑त्
सु॒प्रजा॑स्त्वमिषं दधा॑तु द्रवि॑णꣳ स॒र्वर्च॑सम्। सं॒जय॑न्क्षेत्राणि
सह॑सा॒हमि॑न्द्र कृ॒ण्वानो॑ अ॒न्याꣳ अध॑रान्त्स॒पत्नान्। भू॒तम॑सि भू॒ते
मां धा॑ मुख॑मसि मुखं भू॒यास॑म् द्यावा॑पृथि॒वीभ्यां॑ त्वा परि॑ गृह्णामि
विश्वे॑ त्वा दे॒वा वै॑श्वान॒राः (३३)

प्र च्या॑वयन्तु दि॒वि दे॒वां दृ॑हान्तरि॒क्षे वया॑ꣳसि
पृथि॒व्याम्पा॑र्थि॒वान्भ्रु॑वं ध्रु॒वेण॑ ह॒विषा॑व॒ सोमं॑ नयामसि। यथा॑
नः स॒र्वमि॒ज्जग॑दय॒क्ष्मꣳ सु॒मना॑ अस॑त्। यथा॑ न॒ इन्द्र॑ इद्वि॒शः
के॒वलीः॑ सर्वाः स॒मन॑सः कर॑त्। यथा॑ नः सर्वा॑ इद्वि॒शोऽस्मा॑कं
के॒वली॑रसन्न॥ (३४)

ए॒नसा॑ वि॒श्वक॑र्मन् यो दक्षि॑णां न स॒र्पिर्ग्री॒वी वै॑श्वान॒राश्च॑त्वारिꣳशच्च॥ [८]

यद्वै हो॒ताध्व॑र्युम॒भ्याह्व॑य॒ते वज्र॑मे॒नम॑भि प्र वर्त॑यत्युक्थंशा
इत्या॑ह प्रा॒तःस॒वनं॑ प्र॒तिगी॑र्य॒ त्रीण्ये॑ता॒न्यक्ष॑राणि त्रि॒पदा॑ गा॒यत्री
गा॒य॒त्रं प्रा॒तःस॒वनं॑ गा॒य॒त्रि॒यैव प्रा॒तःस॒वने॑ वज्र॑म॒न्तर्ध॑त्त उ॒क्थं
वा॒चीत्या॑ह मा॒ध्यदि॑नꣳ स॒वनं॑ प्र॒तिगी॑र्य॒ चत्वार्ये॑ता॒न्यक्ष॑राणि

चतुष्पदा त्रिष्टुप्त्रैष्टुभ्रम्माध्यंदिनं९ सवनं त्रिष्टुभैव माध्यंदिने सवने
वज्रमन्तर्धत्ते (३५)

उक्तं वाचीन्द्रायेत्याह तृतीयसवनं प्रतिगीर्य सप्तैतान्यक्षराणि
सप्तपदा शक्करी शाक्करो वज्रो वज्रेणैव तृतीयसवने वज्रमन्तर्धत्ते
ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वा अध्वर्युः स्याद्यो यथासवनं प्रतिगरे
छन्दांसि सम्पादयेत्तेजः प्रातःसवन आत्मन्दधींतेन्द्रियम्माध्यंदिने
सवने पशूस्तृतीयसवन इत्युक्त्यंशा इत्याह प्रातःसवनं प्रतिगीर्य
त्रीण्येतान्यक्षराणि (३६)

त्रिपदा गायत्री गायत्रं प्रातःसवनं प्रातःसवन एव प्रतिगरे
छन्दांसि सम्पादयत्यथो तेजो वै गायत्री तेजः प्रातःसवनं तेजं
एव प्रातःसवन आत्मन्धत्त उक्तं वाचीत्याह माध्यंदिनं९ सवनं
प्रतिगीर्य चत्वार्येतान्यक्षराणि चतुष्पदा त्रिष्टुप्त्रैष्टुभ्रम्माध्यंदिनं९
सवनं माध्यंदिन एव सवने प्रतिगरे छन्दांसि सम्पादयत्यथो
इन्द्रियं वै त्रिष्टुगिन्द्रियम्माध्यंदिनं९ सवनम् (३७)

इन्द्रियमेव माध्यंदिने सवन आत्मन्धत्त उक्तं वाचीन्द्रायेत्याह
तृतीयसवनं प्रतिगीर्य सप्तैतान्यक्षराणि सप्तपदा शक्करी
शाक्कराः पशवो जागृतं तृतीयसवनं तृतीयसवन एव प्रतिगरे
छन्दांसि सम्पादयत्यथो पशवो वै जगती पशवंस्तृतीयसवनं
पशूनेव तृतीयसवन आत्मन्धत्ते यद्वै होताध्वर्युमभ्याह्वयत

आव्यमस्मिन्दधाति तद्यत्र (३८)

अपहनीत पुरास्य संवत्सराद्गृह आ वैवीरञ्छोऽसा मोद
इवेति प्रत्याह्वयते तेनैव तदप हते यथा वा आयतां प्रतीक्षत
एवमध्वर्युः प्रतिगुरं प्रतीक्षते यदभिप्रतिगृणीयाद्यथायतया समृच्छते
तादृगेव तद्यदर्धर्चाल्लुप्येत यथा धावञ्छो हीयते तादृगेव तत्प्रबाहुगवा
ऋत्विजामुद्गीथा उद्गीथ एवोद्गातृणाम् (३९)

ऋचः प्रणव उक्थशऽसिनां प्रतिगुरोऽध्वर्युणाम् य एवं
विद्वान्प्रतिगृणात्यन्नाद एव भवत्यास्य प्रजायां वाजी जायत
इयम्वै होतासावध्वर्युर्यदासीनः शऽसंत्यस्या एव तद्धोता नैत्यास्त
इव हीयमथो इमामेव तेन यजमानो दुहे यत्तिष्ठन्प्रतिगृणात्यमुष्या
एव तदध्वर्युर्नैति (४०)

तिष्ठतीव ह्यसावथो अमूमेव तेन यजमानो दुहे यदासीनः
शऽसंति तस्मादितःप्रदानं देवा उप जीवन्ति यत्तिष्ठन्प्रतिगृणाति
तस्मादमुतःप्रदानम्मनुष्या उप जीवन्ति यत्प्राडासीनः शऽसंति
प्रत्यङ्घ्निष्ठन्प्रतिगृणाति तस्मात्प्राचीनऽरेतो धीयते प्रतीचीः प्रजा
जायन्ते यद्वै होताध्वर्युमभ्याह्वयते वज्रमेनमभि प्र वर्तयति पराडा
वर्तते वज्रमेव तन्नि करोति॥ (४१)

सर्वने वज्रमन्तर्धत्ते त्रीण्येतान्यक्षराणीन्द्रियमार्ग्यन्दिनऽसर्वन्नोद्गातृणामध्वर्युर्नैति वर्तयत्यष्टौ च॥ [९]

उपयामगृहीतोऽसि वाक्षसदसि वाक्पाभ्यां त्वा क्रतुपाभ्यामस्य

य॒ज्ञस्य॑ ध्रु॒वस्या॑ध्यक्षाभ्यां गृ॒ह्णाम्यु॒पया॒मगृ॑हीतोऽस्य॒त॒सद॑सि
 चक्षु॒ष्पाभ्यां॑ त्वा क्र॒तुपा॑भ्याम॒स्य य॒ज्ञस्य॑ ध्रु॒वस्या॑ध्यक्षाभ्यां
 गृ॒ह्णाम्यु॒पया॒मगृ॑हीतोऽसि श्रु॒त॒सद॑सि श्रो॒त्रपा॑भ्यां त्वा क्र॒तुपा॑भ्याम॒स्य
 य॒ज्ञस्य॑ ध्रु॒वस्या॑ध्यक्षाभ्यां गृ॒ह्णामि दे॒वेभ्य॑स्त्वा वि॒श्वदे॑वेभ्यस्त्वा
 वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा दे॒वेभ्यो॒ विष्ण॑वुरु॒क्रमै॑ष ते सोम॒स्त॒ रक्ष॑स्व (४२)

तं ते॑ दु॒श्चक्षा॒ माव॑ ख्य॒त् मयि॑ वसुः पुरो॒वसु॑र्वा॒क्पा वाच॑ मे
 पाहि॒ मयि॑ वसु॒र्विद॑द्वसुश्चक्षु॒ष्पाश्चक्षु॑र्मे पाहि॒ मयि॑ वसुः सं॒यद्व॑सुः
 श्रो॒त्रपाः॑ श्रो॒त्रं मे॑ पाहि॒ भूर॑सि श्रेष्ठो॑ रश्मी॒नां प्रा॑ण॒पाः प्रा॑णं मे॑ पाहि॒
 धूर॑सि श्रेष्ठो॑ रश्मी॒नाम॑पान॒पा अ॑पानं मे॑ पाहि॒ यो न॑ इन्द्र॒वायू
 मि॒त्रावरु॑णाव॒श्विनाव॑भिदास॒ति भ्रात॑र्व्य उ॒त्पिपी॑ते शुभ॒स्पती॑ इ॒दम॑हं
 तमध॑र॒म्पाद॑यामि॒ यथे॑न्द्रा॒हमु॑त्त॒मश्चे॒तया॑नि॥ (४३)

रक्ष॑स्व भ्रात॑र्व्यस्यो॒दश॑ च॥ [१०]

प्र सो अ॒ग्ने तवो॑तिभिः सु॒वीरा॑भिस्तर॒ति वाज॑कर्मभिः। यस्य॒
 त्व॒ स॒ख्यमा॑वि॒थ। प्र हो॒त्रे पू॒र्व्यं वचो॑ऽग्नये॑ भर॒ता बृ॑हत्। वि॒पां
 ज्योती॑षि॒ बिभ्र॑ते न वे॒धसे॑। अ॒ग्ने त्री॑ ते वाजि॑ना॒ त्री ष॑ध॒स्था
 ति॒स्रस्ते॑ जि॒ह्वा ऋ॑त॒जात॑ पूर्वीः। ति॒स्र उ॑ ते त॒नुवो॑ दे॒ववा॑ता॒स्ताभि॑र्नः
 पाहि॒ गिरो॑ अ॒प्रयु॑च्छन्। सं वा॑ कर्म॒णा॒ समि॑षा (४४)

हि॒नोमी॒न्द्रा॒विष्णू॑ अप॑स॒स्पारे॒ अस्य॑। जु॒षेथा॑ य॒ज्ञं द्र॒विणं॑ च

धत्तमरिष्टैर्नः पृथिभिः पारयन्ता। उभा जिग्यथुर्न परा जयेथे न
 परा जिग्ये कतरश्चनैनों। इन्द्रश्च विष्णो यदपस्पृधेथां त्रेधा सहस्रं
 वि तदैरयेथाम्। त्रीण्यायूँषि तव जातवेदस्तिस्त्र आजानीरुषसंस्ते
 अग्ने। तामिर्देवानामवो यक्षि विद्वानथ (४५)

भव यजमानाय शं योः। अग्निस्त्रीणि त्रिधातून्या क्षेति विदथा
 कविः। स त्रीँरेकादशाँ इह। यक्षच्च पिप्रयच्च नो विप्रो दूतः
 परिष्कृतः। नभन्तामन्युके समे। इन्द्राविष्णू दृँहिताः शम्बरस्य
 नव पुरो नवतिं च श्रथिष्टम्। शतं वर्चिनः सहस्रं च साकँ हृथो
 अप्रत्यसुरस्य वीरान्। उत माता महिषमन्वेवेनदमी त्वा जहति
 पुत्र देवाः। अथाँब्रवीद्वृत्रमिन्द्रो हनिष्यन्थसखेँ विष्णो वितुरं वि
 क्रमस्व (४६)

इषाऽथं त्वा त्रयोदश च॥ [११]

[यो वै स्फ्यः स्वस्तिः स्वधायै नमः प्र मुञ्च तिष्ठतीव पदं त्वारिँशत्॥४६॥ यो वै पवमानानां
 वि क्रमस्व॥]

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>